

Nr 144

Ampt Epe

HISTORISCHE VERENIGING

EMST - EPE - OENE - VAASSEN

1135 - 318

AS - S - - BS - G

Ampt Epe

Nr 144 – oktober 2003

REDACTIE: Wim van 't Einde, Dennenweg 15, 8172 AH Vaassen,
telefoon (0578) 57 65 51, e-mail wim@vanteinde.nl

Het blad verschijnt 4 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan de leden
van de Historische Vereniging 'Ampt Epe'

'AMPT EPE'
HISTORISCHE VERENIGING
EMST - EPE - OENE - VAASSEN

De vereniging stelt zich onder meer tot doel:

- het opwekken en versterken van de belangstelling voor de
geschiedenis van Emst - Epe - Oene - Vaassen

Lidmaatschap € 11,50 per jaar

Bestuur:

Voorzitter:

E. de Jonge
Hanendorperweg 74, 8166 JJ Emst
Telefoon (0578) 66 22 08
voorzitter@ampt-epe.nl

Secretaresse:

Th. te Riele-ter Laak
Dorpsstraat 12 – 8171 BP Vaassen
Telefoon (0578) 56 06 54
secretaris@ampt-epe.nl

Penningmeester:

M.L. Endendijk
Molenpad 1, 8162 ZH Epe
Telefoon (0578) 61 30 78
penningmeester@ampt-epe.nl

Leden:

W.J. van 't Einde
H. Kloezeman

Giro: 119.40.15 ten name van penningmeester 'Ampt Epe'
I.S.S.N. nr 1383-2026

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van „Ampt Epe”.

Een terug- en vooruitblik

van de voorzitter

Een jaar geleden nam Jan Kreffer afscheid als voorzitter van onze vereniging. In zijn afscheidsrede sprak hij over de noodzaak tot vernieuwing, want de vereniging dreigde in slaap te vallen. Binnen het bestuur was daar zorg over. Als één van oudste historische verenigingen op de Veluwe is het ledental in vergelijking met zusterverenigingen bijzonder laag en wordt er weinig kopij aangeboden voor het blad. Ook worden er nauwelijks activiteiten ondernomen. Om dit te doorbreken werden enkele actiepunten aangenomen. Zo werd voor 2003 afgesproken een werkgroep genealogie te starten en de kwaliteit van ons blad te verbeteren.

Nadat ik het voorzitterschap overnam werd het bestuur geconfronteerd met wisselingen in het bestuur en hadden enkelen van ons door privé-beslommeringen maar weinig tijd. Na jaren van trouwe dienst trad Wim van Putten als bestuurslid af. Gelukkig was Henk Kloezeman bereid zijn plaats over te nemen. Maar daarmee was het aantal bestuursleden nog steeds onder de maat. Door het aantreden van Wim van 't Einde zijn we weer op een aanvaardbare sterkte. Het bestuur hoopt de komende jaren tot een aantal van zeven leden door te groeien.

De taken binnen het bestuur zijn eveneens onder de loep gehouden. Dat Dorry ter Riele (secretaris), Marinus Endendijk (penningmeester) en ik een aantal vaste taken hebben zal u niet zijn ontgaan. Daarnaast verzorg ik de PR en vertegenwoordig de vereniging op een aantal bijeenkomsten en evenementen, Henk ondersteunt de redactie en Wim is coördinator van de werkgroep genealogie en webmaster van de toekomstige site van *Ampt Epe*. Door in de toekomst het aantal bestuursleden uit te breiden hopen we tot een evenredige taakverdeling te komen.

Ondanks de onderbezetting in het bestuur zijn we in mei 2003 gestart met de werkgroep genealogie. Dit bleek een schot in de roos te zijn. Inmiddels is de werkgroep een

drietal bijeenkomsten verder en worden er druk plannen gemaakt voor stamboomonderzoek naar diverse families in ons gebied. Ik heb er vertrouwen in dat we daar nog veel van vernemen.

Op de laatste bestuursvergadering werd ook een begin gemaakt met het tweede actiepunt. Er is nu eindelijk een vaste redactie. Om meer aandacht te kunnen schenken aan de inhoud en vormgeving wordt de redactievergadering losgekoppeld van de bestuursvergadering. Het doel van de nieuwe redactie is meer illustraties en foto's op nemen, de lay-out te verbeteren en meer kopij te krijgen. Henk Kloezeman heeft toegezegd een rubriek 'oude foto's' te willen verzorgen. Verder zal ook de boekbespreking, door Gerrit Kouwenhoven, een regelmatig terugkerend item worden. We hopen hiermee het aantal pagina's weer terug te kunnen brengen op 32 of 36 per nummer. Maar we blijven wel afhankelijk van inbreng van anderen.

Het komend jaar kunt u verwachten dat er meer activiteiten zijn. Naast een excursie en een genealogische dag is er natuurlijk de ledenvergadering. Misschien dat er nog een extra najaarslezing komt. We proberen dit zoveel mogelijk over de vier dorpen te spreiden. Misschien heeft u nog een suggestie voor een lezing of activiteit; laat het ons weten.

Tot slot hoop ik dat we in 2004 tot meer samenwerking komen met andere (cultuur)historische geledingen in en buiten de gemeente. Maar u staat voorop. Uw ideeën, kopij, opmerkingen en mening zijn welkom. U kunt ze op de bijeenkomsten aan ons kwijt, maar ook via e-mail, een briefje of een telefoontje. Of wilt u wat doen voor de vereniging? Stel u dan beschikbaar want we kunnen uw hulp goed gebruiken bij het opzetten van toekomstige activiteiten.

Evert de Jonge
voorzitter@ampt-epe.nl

Mededelingen

Nieuw bestuurslid

Het bestuur is verheugd dat Wim van 't Einde zich beschikbaar heeft gesteld voor een bestuursfunctie. Formeel zullen wij u op de jaarvergadering vragen dit te bekrachtigen. Met deze uitbreiding is het bestuur op een aanvaardbaar aantal van vijf personen gekomen. De taken kunnen nu beter worden verdeeld wat hopelijk de vereniging ten goede zal komen.

Streekarchief

Het bestuur vernam dat er plannen zijn de bewaarplaatsen Epe, Hattem en Heerde van het streekarchivariaat samen te voegen tot een streekarchief (alles in één gebouw). *Ampt Epe* heeft B&W van Epe laten weten voorstander te zijn van dit initiatief, maar dat wij hopen dat het instituut in Epe wordt gehuisvest aangezien de meeste bezoekers (50%) in de Epe plaats vinden. (Het voordeel van de huisvesting op één plek is dat er ook een avondopening kan worden gerealiseerd.)

Oproep deelname redactie

Op de laatste bestuursvergadering is besloten een vaste redactie te vormen. De bestuursleden Wim van 't Einde en Evert de Jonge nemen de taak op zich het blad aantrekkelijker te maken. Graag worden zij daarin gesteund door de leden. Misschien lijkt het u leuk om ook lid te worden van de redactie en wilt u meedenken over de vormgeving van *Ampt Epe*. Laat het ons weten.
(reacties: Wim van 't Einde, redactie@ampt-epe.nl)

Nederzetting in Schaveren

Het bestuur heeft dhr. Cor van Baarle, amateur-archeoloog, naar aanleiding van zijn jongste archeologische vondsten,

bereid gevonden in het voorjaar van 2004 een excursie te leiden naar de vindplaatsen in de buurtschap Schaveren. (Zie ook het opgenomen artikel van zijn hand). In het eerste nummer van 2004 worden datum, tijdstip en vertrekplek gemeld.

Collectie Overbosch

Het gemeentearchief bewaart een collectie Overbosch, waarin grotendeels papieren, foto's en dergelijke met betrekking tot de families Overbosch, Wagenaar, Van Zuuk, Brouwer, Bredenoort en Schokkenkamp zitten. Ook zijn er gegevens over de opheffing van de marken en lijsten van geërfden in Eperbuurt, plaatsen lantarens, overname van wegen en bruggen enz. (19^e eeuw) te vinden. Via een plaatsingslijst is de collectie sinds kort toegankelijk gemaakt.

Bestuursleden zijn nu beter per e-mail bereikbaar

De komende tijd zal Ampt Epe steeds meer digitaal gaan en zo nog meer mogelijkheden bieden. Het eerste begin is gemaakt. De bestuursleden hebben een e-mailadres bij ampt Epe gekregen. Zo zijn ze nog eenvoudiger te bereiken. Het e-mailadres eindigt voor alle bestuursleden op @ampt-epe.nl.

De e-mailadressen zijn dus als volgt:

De voorzitter: voorzitter@ampt-epe.nl;

De secretaris: secretaris@ampt-epe.nl;

De penningmeester: penningmeester@ampt-epe.nl;

De redactie van dit blad: redactie@ampt-epe.nl.

We hopen dat dit de communicatie van de leden naar de vereniging verder zal verbeteren.

Cursus

Het Gelders Oudheidkundig Contact organiseert een cursus stamboomonderzoek/genealogie in de bibliotheek Apeldoorn. Er worden in het voorjaar 2004 zes lessen gegeven onder leiding van Brord van Stralen, consulent van het GOC. De kosten zijn € 120,00 incl. cursusmateriaal.

Voor info: www.coda-apeldoorn.nl of 055-5268400.

Uitnodiging en agenda voor de jaarvergadering

De jaarvergadering wordt op donderdag 13 november 2003 in Restaurant Post, Dorpsstraat 10 Oene gehouden. Aanvang 19.30 uur (precies).

Agenda

- 1 Opening
- 2 Verslag van 07-11-2002
gepubliceerd in Ampt Epe nr 144
- 3 Jaarverslag secretaris
gepubliceerd in Ampt Epe nr 144
- 4 Jaarverslag penningmeester
- verslag kascommissie
- benoeming nieuw kascommissielid; aftredend dhr. J Baak.
- 5 Bestuursverkiezing
Aftredend en herkiesbaar de heer M. Endendijk.
Tegenkandidaten kunnen tot een uur voor aanvang van de vergadering aangemeld worden.
- 6 Mededelingen
- 7 Rondvraag
- 8 Sluiting

Na de vergadering om ca. 20.00 uur zal mevrouw Lijda van den Bremen-Jonker uit Epe een lezing verzorgen:

Vertellenderwijs

Mevrouw Lijda van de Bremen-Jonker is bij ons allen bekend door haar verhalen in ons blad.

Ze zal ook het dialect niet schuwen.

Introducés zijn welkom; zij betalen E 4,-

Noteer de datum in uw agenda:

Donderdag 13 november om 19.30 in Restaurant Post in Oene.

Verslag van de jaarvergadering 2002

De vergadering vond plaats in zaal Gerrits te Emst.
Aanwezig waren 38 leden

Opening door de voorzitter Jan Kreffer

De voorzitter legde in zijn openingswoord de nadruk op een Ampt Epe dat een historische vereniging wil zijn voor alle inwoners van de gemeente Epe. Dit zal betekenen dat er een spreiding komt in vergaderplekken: vorig jaar Vaassen, nu Emst, dan Oene en over 2 jaar Epe.

Verslag van 15-11-2001

Dit verslag was gepubliceerd in het nummer 140. Er waren geen op- of aanmerkingen en het verslag werd akkoord verklaard.

Jaarverslag 2001-2002

Ook dit stond in nummer 140. Ook hier geen vragen.

Jaarverslag penningmeester

We staan er goed voor. Sinds 2000 loopt de inning van contributie steeds beter.

Alle boeken van Willem Terwel zijn verkocht.

Voor het vertonen van oude films zijn er kosten gemaakt voor filmapparatuur en zaalhuur. Er staan ook opbrengsten tegenover en die zullen bijdragen aan het batig saldo van de vereniging.

De kascommissie was het eens met het financiële verslag en gaf dat bij monde van de heer Berkhoff door. De voorzitter dechargeerde de penningmeester.

Benoeming nieuw kascommissielid:

De heer Berkhoff treedt af en in zijn plaats wordt de heer

Zevenbergen benoemd. De heer J. Baak gaat nog een jaar door.

Bestuursverkiezing

De heer Willem van Putten werd zonder tegenkandidaten herkozen als bestuurslid.

Voorzitterswisseling

Voorzitter Jan Kreffer nam het woord om met de volgende rede zijn functie over te dragen aan Evert de Jonge:

"Op 13 september was het drie jaar geleden dat Willem Terwel overleed. Hij was toen veertien jaar voorzitter van onze vereniging geweest. De bestuursleden vroegen mij het voorzitterschap te willen voortzetten. 'Niet te lang' dacht ik, want er moet verjonging komen. Dat had Willem eigenlijk al voorbereid, toen hij Evert de Jonge en Harry Bouwman bereid vond lid van het bestuur te worden. Helaas verhuisde Harry na een jaar.

Hoewel er gevoelens waren dat er hier en daar meer activiteit moest worden ontplooid, is het niet mijn streven geweest opeens alles anders te gaan doen. We moesten maar eens kijken of er wat te veranderen viel en hoe dat zou worden aangepakt om onder een nieuwe voorzitter tot uitvoering te komen. Overigs was er op initiatief van Willem Terwel iets nieuws ontwikkeld: namelijk de oude films, op video samengevoegd en geredigeerd door Henny van Meekeren, daarbij geassisteerd door Hans van der Haak.

Een zorg –al geruime tijd– zijn ons ledental en het blad Ampt Epe. Wij zijn de oudste, maar ook de kleinste historische vereniging in de regio Noord-Oost Veluwe. Hoewel honderden mensen hebben genoten van de films van Henny van Meekeren, zijn er weinig lid geworden; alle folders ten spijt! Volgend jaar mogen we nieuwe films verwachten; wie weet springt er dan een vonk over die nieuwe leden brengt.

De tweede zorg is ons blad Ampt Epe. Na 40 jaar wil ik niet beweren dat alles verteld is, maar er zijn weinig onderwerpen die niet aan de orde zijn geweest. Een oproep aan de leden blijkt telkens tevergeefs en de kopij moet heel vaak van dezelfde komen. Ik heb het bestuur beloofd –als

ik nog onderwerpen kan bedenken- te blijven schrijven, ook al woon ik aan het eind van deze maand in Apeldoorn. Ook heb ik met het bestuur afgesproken het contact over de oude films met Henny van Meekeren te blijven houden.

Dames en heren ik hoop dat u nieuwe ontwikkelingen in de vereniging met enthousiasme zult begroeten. Het bestuur wens ik daarbij veel inspiratie en succes toe. Mijn opvolger voltooide zijn studie geschiedenis vorig voorjaar aan de Rijksuniversiteit in Utrecht. U kent hem van zijn artikelen over schouten, ambtsjonkers, grondbezit in de gemeente Epe en zijn lezing vorig jaar in Vaassen. Graag draag ik mijn functie aan hem over en wens ook hem veel inspiratie en succes."

De nieuwe voorzitter aanvaarde zijn functie. Hij zei geen 'maidenspeech' te houden, maar de rest van de vergadering voort te willen zetten en vervolgde de vergadering met:

Mededelingen

Er zijn enkele boeken verschenen:

- J. Gerard: Epe in prenten en verhalen
- D. Otten: Veldnamen en oude boerderijnamen in de gemeente Epe

Rondvraag

Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt.

Sluiting

Aansluitend hield de heer H.Hagens een boeiend verhaal over watermolens. Er was aangekondigd dat het gaan zou over de watermolens op de Veluwe, waarover hij kort geleden een boek gepubliceerd had. Deze avond ging het eigenlijk hoofdzakelijk over de molens uit Overijssel en de Achterhoek met af en toe een uitschieter naar de Veluwe. Gezien de vele overeenkomsten in werking, bouw en omgeving was het toch een interessante lezing. Na afloop was er veel belangstelling voor zijn boek: 'Op kracht van stromend water'.

Jaarverslag secretaris 2003

Ampt Epe heeft op dit moment 342 leden.

Het ledental zit in de lift en we hopen door nieuwe activiteiten het komende jaar nog verder te stijgen.

Het bestuur kwam 4x in vergadering bijeen.

Het laatste deel van deze vergaderingen werd gebruikt als redactievergadering voor ons blad.

Het blad Ampt Epe kwam 4x uit. De inhoud bestond uit zeer oud - heel oud - en uit grootvaders tijd. Ook werd er afwisselend een pagina oude foto's geplaatst. Daarbij kwamen alle kerkdorpen aan de orde. De pagina's 'Mededelingen' en 'Zo maar wat vragen' voorzien duidelijk in een behoefte en er wordt goed gereageerd. De kopij voor het blad moet nog steeds van een beperkte groep mensen komen.

Wij wisselen ons blad met 'gesloten beurs' uit met diverse historische verenigingen in de regio. Voor belangstellenden liggen deze ter inzage in het gemeentearchief.

Er werd 8 keer een beroep gedaan op artikelen uit ons boekje.

Oude films. Onder grote belangstelling heeft Henny van Meekeren in Emst, Vaassen en Epe 'nieuwe' oude films vertoond. Helaas heeft een zeer ernstige ziekte hem het maken en vertonen van films de laatste tijd onmogelijk gemaakt.

Tijdens de vorige ledenjaarvergadering heeft de voorzitter Jan Kreffer zijn functie overgedragen aan Evert de Jonge.

Willem van Putten heeft wegens drukke werkzaamheden zijn bestuursfunctie neergelegd.

Verder zijn er twee nieuwe bestuursleden toegetreden, nl. Henk Kloezeman en Wim van 't Einde. Naast hun bestuurswerk zal de laatste de eindredactie van het blad Ampt Epe op zich nemen en zal Henk Kloezeman het

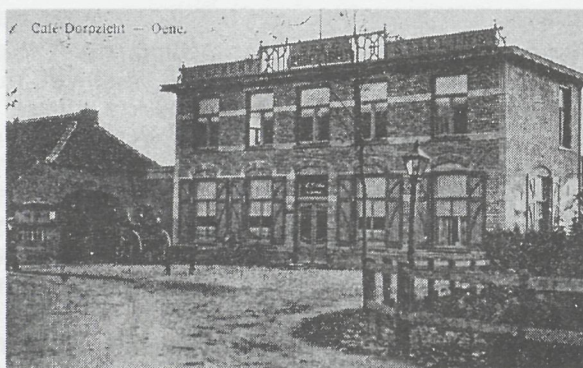
fotowerk verzorgen.

In het voorjaar is een start gemaakt met een werkgroep genealogie. Tijdens de bijeenkomsten bleek duidelijk dat er behoefte bestaat om met elkaar onderzoek te doen en ervaring uit te wisselen. Er is nu een vaste groep van 18 mensen. De verwachting is dat deze groep de komende tijd verder zal groeien.

Regio-bijeenkomst. Deze werd dit jaar georganiseerd door ons. In deze ontmoeting wisselden we ervaringen uit op gebied van onderzoek, bladen en leden. Als plaats van samenkomst hebben we gekozen voor een beschermd dorpsgezicht, de oude pastorie op de Oosterhof in Vaassen. Mevrouw Smit-Buiting verzorgde een lezing over het ontstaan en de groei van de katholieke enclave.

Het internet is duidelijk in opkomst. Er wordt veel gebruik gemaakt van de GEO-website van de gemeente. De plannen voor een eigen Ampt Epe website zijn in een vergevorderd stadium.

De ledenjaarvergaderingen zullen afwisselend plaats hebben in de dorpen van onze gemeente.

Zaal Post in Oene

Herinneringen uit het verleden (2)

In nummer. 143 deed ik een oproep over de aardappelstoommachine. De vraag naar een foto was niet tevergeefs. Herman Jonker uit Epe leverde een kiekje van de stoomketel (van de stoommachine) in actie bij de boerderij van Herman Westerink in Zuuk.

Verder op deze pagina's een foto van de Openbare Basisschool en de Coöperatieve Stoonzuivelfabriek 'de Hoop' in Oene.

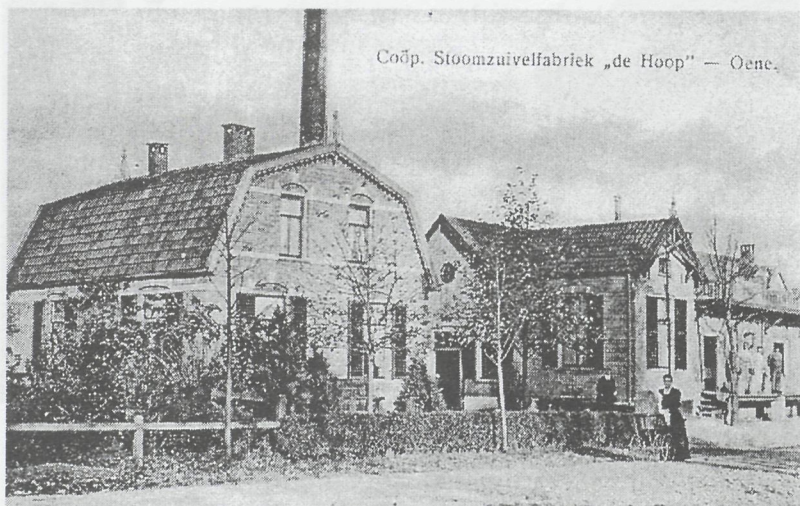
Op de foto hieronder van links naar rechts: Anne Westerink-Berends, Marinus Westerink, Derk Bosch, Herman Westerink, Gerrit van Apeldoorn en Hendrik Beumer. Boven in de paal: Hans van Putten en lager aan de paal Johan Pannekoek.

Wie nog een foto heeft waar de gehele stoommachine op staat kan mij bellen: Henk Kloezeman, 0578-662033.

Openbare Basisschool Oene

Een nieuwe kerk voor Vaassen

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat de Hervormde kerk in Vaassen werd vernieuwd. Een goede reden om in drie afleveringen terug te kijken aan de hand van een verslag door ooggetuigen van deze vernieuwing.

De kerk werd te oud en te klein voor de gemeente. Er moest veel aan gebeuren. De kerkvoogdij besloot daarom het schip van de kerk te vernieuwen. De toren bleef echter staan.

Dominee Nijhof hield op 16 mei 1852 de laatste preek in de oude kerk. De tekst voor de preek kwam uit Mattheüs 24 vers 2b: Voorwaar, Ik zeg u, er zal hier geen steen op de andere gelaten worden, die niet zal worden weggebroken.

De afbraak was snel achter de rug. Dominee Nijhoff kon al na een maand, op woensdag 19 juni 1852, de eerste steen

De oude kerk van Vaassen

leggen voor de nieuwe kerk. Deze steen is aan de linkerkant van de voorgevel van de kerk (aan de Dorpsstraat) aangebracht. In het maandblad 'de Boekzaal der geleerde wereld' werd hiervan in juli 1852 onder kerknieuws het volgende opgenomen:

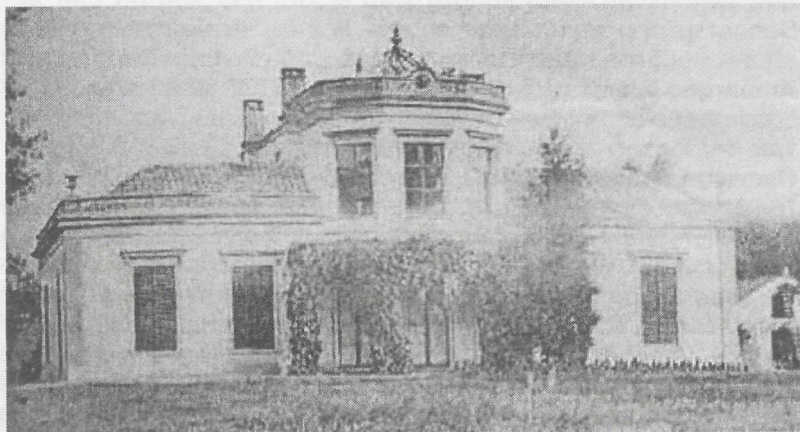
***Vaassen 19 Junij.** Heden was het voor deze Gemeente een dag van dankbare blijdschap. Door milde liefdegaven, zoo van ingezetenen als welgezinden uit den omtrek en onderscheidene vrienden van onzen Leeraar uit Amsterdam, 's Hage en elders, in staat gesteld tot het doen afbreken van ons oud, vervallen en te klein geworden kerkgebouw, alsmede tot den opbouw van een nieuw en grooter bedehuis, werd heden daaraan de eerste steen gelegd door onzen hartelijk geliefden Herder en Leraar, Ds. J. B. NIJHOFF, in tegenwoordigheid van den geachten Burgemeester dezer plaats, Mr. E. F. J. WEERTS, van den Kerkeraad, den Heer B. LOOMAN, architect, den Heer PH. WEGERIF, aannemer en een aantal belangstellenden.*

Nadat de organist op het nog aanwezige orgel het eerste vers van het tweede gezang gespeeld had, overhandigde de aannemer, onder het houden eener gepaste toespraak, de noodige bouwstoffen aan onzen Leeraar, welke, na het leggen van den steen, een treffend woord sprak tot de Kerkvoogden en Notabelen, den Burgemeester, den architect, den aannemer en eindelijk tot al de daar aanwezigen, daarbij vooral tot grondslag nemende 1 Kor. III: 10, 11. De Burgemeester beantwoordde deze toespraak waardig en minzaam, waarop de plegtigheid besloten werd met het spelen van het elfde vers van den 118 Psalm.

Wim van 't Einde

De geschiedenis van een herenhuis in Epe

'...en daaraan sluit zich de weg naar de kom van het dorp, omzoomd met bloeiende, vriendelijke en vroolijke lusthoven, die reeds terstond bij de intrede van Epe een aangenamen indruk maken. 't Is dan ook een vrij groot dorp met lange, door linden en beuken overschaduwde hoofdstraat en een aantal zijstraten. Menig fraai heerenhuis met spiegelruiten en veranda's, van smaakvol aangelegde en bloemrijke tuinen omringd, prijkt er. Er is in Epe niets ouds meer te zien. Behalve kerk en doopvont, en de eerwaardige forsche beuken in de Dorpsstraat, is alles betrekkelijk nieuw, zeer nieuw zelfs, zooals de deftige, vriendelijke heerenhuizen in hun plantsoenen, die aan het dorp zulk een vroolijk, welvend voorkomen geven. (1)

Huize de Brinkgreve

Aan het einde van de 19^e eeuw wordt Epe zo in een reisgids beschreven. Zoals uit dit citaat blijkt is er rond 1900 veel gebouwd: vooral imposante villa's in classicistische stijl. Deze herenhuisen verrezen in het bijzonder langs de

toenmalige Dorpsstraat (nu Hoofdstraat), maar ook in andere straten zoals de Beekstraat, de Stationsstraat en de St. Anthonieweg. Enkele van deze villa's zijn tot op de dag van vandaag bewaard gebleven, bijvoorbeeld 'Vijvervreugd', 'Beekzicht' en 'Anthoniehof'. Het merendeel van deze villa's is echter gedurende de jaren '60 van de 20^e eeuw gesloopt in het kader van de vooruitgang en de modernisering.

Veel oudere Epenaren zullen de namen van deze villa's zeker nog herkennen: Brinkgreve (de latere Rozenhof) met daar tegenover de Lusthof, villa Dora's Lust, villa Ooster, villa Wilhelmina, de villa van dr. Loeff, allemaal aan de Hoofdstraat gelegen, maar ook aan de Officiersweg de Pelzerkamp en Kolthoven aan de Tongerenseweg.

Al deze herenhuizen hebben hun eigen geschiedenis met hun bewoners; het zou in het kader van dit artikel te ver voeren om ze allemaal te beschrijven en daarom wil ik graag nader ingaan op één er van: huize 'Brinkgreve', het latere 'Rozenhof' gelegen aan de Heerderweg.

De oorsprong van dit herenhuis ligt bij de komst van een nieuwe burgemeester naar Epe: Mr. Erdwin Frederik Johannes Weerts (1812-1889), die van 1852 tot 1889 burgemeester is geweest. Hij was de opvolger van Jhr. G.W. van der Feltz.

Over zijn aankomst in Epe schreef hij dit:

"...Ik moet bekennen, dat ik, toen het op stuk van zoeken aankwam, innig melancoliek was, toen ik het lieve Westervoort (waar hij burgemeester was) moest verlaten - en toen ik op eenen Zondagmiddag plaats in de diligence nam, kan ik U wel zeggen, dat mij het weenen nader stond dan het lagchen. Ik had bijtijds Epe's jeugd doen weten, dat ik niet wilde ingehaald zijn. Hoe dichter ik echter mijn nieuwe Gemeente naderde, des te harder begon die bliksemsche conducteur te blazen, zoodat geheele drommen van menschen naar de herberg liepen, om mij te zien. De gelagkamer was opgepropt met gapende menschen, die mij van het hoofd tot de voeten aanstaarden. Aldaar was de eerste Wethouder om mij te recipiëeren. Na eenige woorden gewisseld te hebben, ging ik maar zoo spoedig mogelijk naar mijne nieuwe woning, waar ik zeer prettig door de

huisgenoten werd gerecipieerd en des avonds op een delieus biefstukje werd vergast."

Hoewel hij twee kamers had gehuurd, moest hij de helft van zijn bezittingen daar op zolder zetten:

"daar een mijner kamer geheel voor het Archief der Gemeente is ingerigt: gij kunt dus begrijpen hoe ik naar een betere woning verlang, die ik echter niet kan krijgen dan door ergens te bouwen, dewijl hier alles bezet is. Ik ben dan ook al druk bezig om na den eten altijd eene wandeling naar allerlei rigtingen te gaan doen, teneinde eens een mooi puntje uit te zoeken. De grond is hier ook al duur, 6 à 70000 de bunder. 't Zoeken is hier zoo moeijelijk, dewijl men zich geen begrip kan maken van de allerbeelderigste pittoresque omstreken van Epe, overal even mooi en varieerend. In Epe is mijn Eldorado verwezenlijkt; nog eene vrouw en een huis en 't is klaar."

Burgemeester Weerts beschrijft dan de aankoop van de bouwgrond:

"Ik heb nu ook een mooie plek gronds gekocht, zoowat een minuut of vijf van het dorp, naar alle mogelijke zijden mooie vergezigten, zoowat 2 ½ bunder groot, dus ook geen kleine lap, voor zoowat f 2000,- nog al duur, maar het is ook mooi. Vandaag ben ik begonnen om voorbereidselen te maken voor 't bouwen daarop van het huis, men is reeds begonnen met de put; ik zet er een flink huis neer, doch vooreerst alleen de onderste verdieping, ruime hooge kamers, breede marmere gang, etc. etc., en alles zoo sterk, dat er later eene geheele verdieping boven op kan, (als er braaf wat Dorotheetjes, Lucietjes, etc. komen, 't geen God geve). Nu kan Bles twee verdiepingen nog niet trekken, want nu reeds zal het huis mij f 8000,- kosten."

De bouw van 'Brinkgreve', dat heet naar het huis van de grootouders van de burgemeester onder Diepenheim bij Deventer, verliep geheel volgens plan. Het oorspronkelijke huis bestond uit één bouwlaag in drie delen: in het midden de voordeur en aan weerszijden daarvan twee hoge ramen. Boven de voordeur was een uitspringende vijfhoekige verhoging aangebracht. Deze werd voorzien van een balustrade en een koepelvormig dak, wat het huis een karakteristieke uitstraling gaf.

Ook de andere wens van de nieuwe burgemeester werd vervuld: op 26 mei 1852 verloofde hij zich met Jeanette A.C.L. Tack en op 3 februari 1853 zijn zij getrouwd. Zij betrokken meteen het nieuwe huis, ook al was dat nog niet helemaal klaar. Dat duurde nog enkele maanden.

Op 20 mei 1853 schrijft Jeanette aan haar schoonzusje:
"In Uwe verbeelding kunt gij mij zien zitten in een allercharmantste lieve kamer, vóór het uitzicht hebbende op den grindweg, en op zijde op de nieuwe keurige aanleg, zoals ik het noem, van mijn besten man, met ontzaglijk veel smaak aangelegd." (2)

Burgemeester Weerts en zijn vrouw hebben 4 kinderen gekregen, 2 dochters en 2 zoons. Op 14 maart 1889 is Mr. Erdwin op 67-jarige leeftijd overleden en begraven op de begraafplaats aan de Tongerenseweg, waar hij een gedenkteken met zwerfkeien bij zijn graf heeft gekregen van de inwoners van Epe. (3)

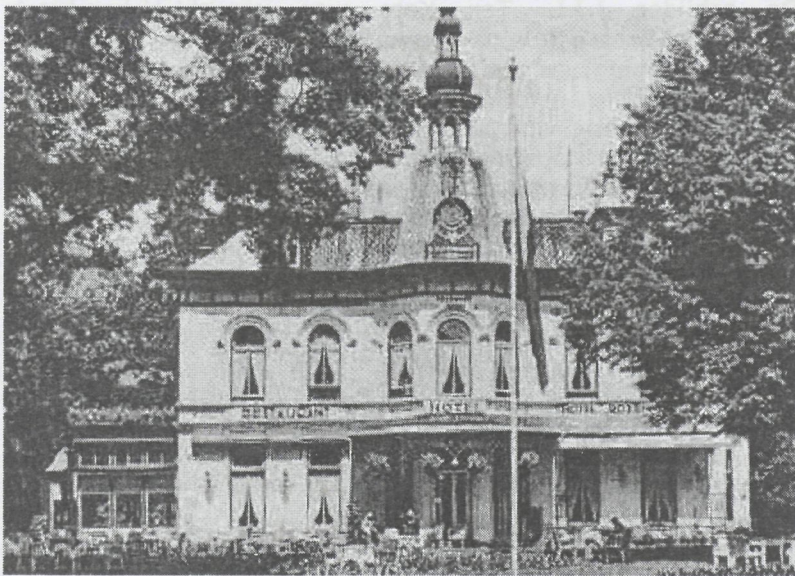
Na zijn overlijden vertrok de weduwe met één van haar dochters naar Nijmegen en werd huize 'Brinkgreve' en het bijbehorende land in percelen verkocht op een veiling in juni 1889 in het logement 'het Wapen van Epe'. Op perceel 1 lag het huis: *"De buitenplaats Brinkgreve te Epe met koetshuis, tuin en opgaand hout groot 2 hectaren 54 aren 15 centiaren bestaande uit Sectie U Nummers 1711.1713 hakhout. 1712 bouwland. 1714 schuur.1715 huis en 1716 tuin tezamen groot 2 hectaren 30 aren 50 centiaren allen in hun geheel en uit ten oosten en ten westen daaraan grenzend gedeelten van Sectie U Numero 1993 hakhout opgaande boomen geheel groot een hectare 48 aren 10 centiaren."*

Na een aantal biedingen wordt Brinkgreve verkocht:
"De kolom van de percelen een tot en met zeven en tien tot en met dertig, getrokken op 16.300 gulden door den heer Jan Jacob Lodewijk ten Kate, buiten beroep wonende te Amsterdam, die terstond verklaarde dit bod gedaan hebbende voor den heer Diederik Johan Muntendam, medicinae doctor wonende te Amsterdam, en hetzelfde namens dezen, als zijn mondeling lasthebber in koop te accepteren."(4)

Jan Jacob Lodewijk Ten Kate (1850-1929) was kunstschilder en tevens de zoon van de toentertijd beroemde dichter J.J.L.

Ten Kate; hij was getrouwd met Johanna Baltina Muntendam. Zij was de dochter van Diederik Johan Muntendam, een bekende Amsterdamse arts (5) die het huis voor zijn dochter heeft gekocht.

"Maar in veel ruimer kring is de naam van den dichter J.J.L. ten Kate vereerd en geliefd. Diens zoon en naamgenoot, die de Brinkgreve kocht en het huis belangrijk vergrootte, bewaart er meer dan één gedachtenis aan den zanger van "de Schepping" en zoo menig ander lied. Behalve de volledige uitgave, vinden wij er het handschrift zijner talrijke dicht- en prozawerken en in een der kamers wordt eerbiedig het schoone Apollobeeld getoond, den zeventigjarige door vele vrienden en vereerders aangeboden, maar dat slechts het teeken van hulde en liefde aan een stervende mocht zijn. De heer Ten Kate jr., zelf schilder en man van smaak, en dus der traditieën zijner talentvolle familie niet ontrouw, heeft zijne huizinge gemeubeld en versierd op een wijze, die 't overall toont, dat men in de woning eens kunstenaars vertoeft. De eigenaar van de Brinkgreve is daarbij ook

de Brinkgreve met klokkentoren (na 1893)

oeconoom, die zich met ijver toelegt op de verbetering zijner bezittingen, met hart en ziel medelevende in de zorgvolle, bijna hopeloze toestanden, waaronder de kleine landbouwer op de Veluwe gebukt gaat, ernstig tracht door woord en voorbeeld iets bij te dragen om een betere toekomst nader te brengen. Met belangstelling bezoeken wij de bosschen en de proefvelden en nemen wij kennis van wat in deze richting gedaan wordt. Aanvankelijk schijnt de heer Ten Kate in zijn pogingen niet ongelukkig te slagen en met hem hopen wij van harte, dat zij den Veluwschen boer bij zijn "struggle for life" op de hooge zandgronden ten goede mogen komen.

Tegenover het heerenhuis vinden wij, in een fraaien aanleg met vijver en grot, het solide gebouw en het ruime terrein van een hoenderpark, dat echter niet meer door den heer Ten Kate zelven geëxploiteerd wordt.

De Brinkgreve ligt aan den grintweg naar Heerde." (6)

De Brinkgreve werd in 1893 voorzien van een bovenverdieping en een klokkentorentje.

De schilder J.J.L. Ten Kate was vooral bekend als vredesschilder, die o.a. werkte voor de toenmalige vredesbeweging, geïnspireerd door de schrijfster Bertha von Suttner ("Die Waffen nieder"). Tijdens de grote vredesconferentie van 1899 in Den Haag had Ten Kate daar een privé-tentoonstelling van zijn vredeskunst ingericht, die door de congresgangers druk bezocht werd. Het belangrijkste schilderij op deze expositie was een doek van 4 x 5 meter, "Oorlog aan de oorlog". Dit gigantische schilderij is door Ten Kate in Epe geschilderd in 1898 en is sinds 1902 spoorloos verdwenen.

Ten Kate heeft van 1890 tot 1900 in Epe gewoond.

De Brinkgreve werd verkocht aan L. Kolff, die er tot 1913 heeft gewoond en toen huize Kolthoven aan de Tongerenseweg heeft laten bouwen. Uit een krantenartikel van de jaren '60 "...dan de Brinkgreve van Kolff, met daar tegenover zijn hoenderpark, het huize Lusthof van nu. Verder was er dan links van de Heerderweg alleen maar bos, ook van Kolff, tot aan Dennenheuvel toe. Rechts van de weg was er bouwland en weiland met een enkel huis."

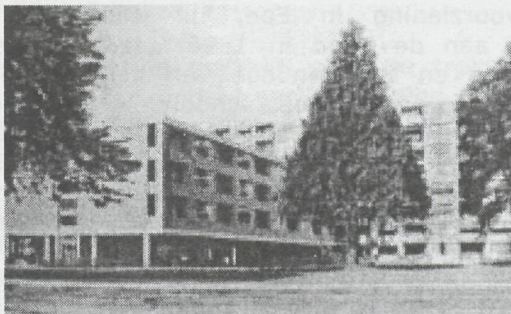
In oktober 1913 wordt Brinkgreve geveild door notaris

W.J.M. Verkouteren in "t Wapen van Epe". Op 11 oktober schrijft het plaatselijk nieuws:

De buitenplaats "De Brinkgreve" te Epe gelegen aan den grindweg van Apeldoorn naar Zwolle, bestaande uit voor eenige jaren naar de eischen des tijds ingericht ruim heerenhuis met centrale verwarming, gas- en waterleiding, bevattende beneden 5 groote kamers, ruime serre, keuken, bijkeuken en kelders, en boven 7 kamers, badkamer, dienstbodenkamer en zolder, met koetshuis waarin paardestal voor 4 paarden (2 boxes) en koestal voor 12 koeien, hooiberg, melkkamer, 2 schuren, koude en warme kassen, druivenkas en omgelegen tuin met hoog opgaand geboomte; daarover gelegen terrein met ruim tuinhuis, orangerie, moestuin, varkensstal en hoenderpark, benevens boomgaard, vijvers, bosschen, bouw- en weiland, een en ander, groot 48-13-94 in 44 percelen kolommen en massa, voornamelijk prachtige bouwterreinen met hoog opgaand hout, alle nader omschreven in catalogus met kaart, welke tegen betaling van F 0,25 te verkrijgen zijn ten kantore van voornoemde Notaris.

Onder den koop zijn niet begrepen rood zijden behang in de salon, beschermer van de centrale verwarming onder den schoorsteen in de eetkamer, alle jalouziën, alle rozen en bloemen en 2 hondenhokken bij den stal."

Het pand werd gekocht door zuster Dop, die er een sanatorium voor herstellenden van zenuwziekten van maakte. De naam Brinkgreve werd toen veranderd in 'Rozenhof'.

De huidige verzorgingsflat de Rozenhof

In 1933 kocht K.J. Hegger het pand en het werd een hotel, dat grote bekendheid kreeg. In het zomerseizoen van de jaren '20 en '30 organiseerde de VVV tuinfeesten in de tuin van hotel 'Rozenhof', met muzikale medewerking van o.a. de Harmonie. De verlichting moet op die feesten prachtig geweest zijn.

De gemeente Epe kocht het huis in 1958, als een van de vele gebouwen, die eens in aanmerking kwamen om er een raadhuis te vestigen. Daar het raadhuis uiteindelijk op de Markt terecht kwam, werd de Rozenhof weer verkocht, dit keer aan de bouwonderneming Katz uit Leeuwarden. Deze brak het af in 1961 en bouwde in 1963 de verzorgingsflat de Rozenhof. (7)

Drs. Dianne Andeweg-Hamer

Noten bij "De geschiedenis van een herenhuis"

1. J. Craandijk, **Hedendaagsche buitenplaatsen**, z.j., p.646,647.
2. Ampt Epe, 25-2, 1972, p.6-11; Noord-Veluws Dagblad 11-11-1978, p. 19.
3. **Honderd jaar Epe: grepen uit de geschiedenis van de gemeente Epe van 1878 tot 1978**, 1978, p. 14 .
4. Repertorium der acten verleden voor den te Epe standplaats hebbende Notaris W.J.M. Verkouteren, no. 1139-1420, no. 1200).
5. Deze heeft bijgedragen aan de verbetering van de drinkwatervoorziening in Epe, uit een brief van zijn schoonzoon aan de Raad in 1896:"...laatstgenoemde voor zijne rekening en ten genoegte van het gemeentebestuur eene drinkwaterpomp op het schoolplein nabij school B te Epe plaatse - bij wijze van schenking aan de gemeente, ter voorziening in beter drinkwater". De Raad heeft dit geschenk graag aanvaard en jarenlang stond deze pomp op het schoolplein van de Dorpsschool. Uit: Mr. J. Rombach, **De Vredesschilder Ten Kate in Epe**, z.j., p. 12-15.
6. Gids voor Epe op de Veluwe, 1905, p. 17.
7. Krantenartikelen z.j.; artikelen Ampt Epe .

De drijvende tentoonstelling Klein Artis

Na een verblijf van veertien dagen in Apeldoorn koos het museumschip "Klein Artis" de Cannenburgherbrug in Vaassen als ligplaats. Op dinsdag 2 en woensdag 3 september 1947 kon men dit drijvend museum met voorwerpen en ruim tweeduizend dieren, zowel dood als levend, bezoeken. Met medewerking van een tiental verenigingen was deze expositie tot stand gekomen. Het publiek was van 's morgens 10 tot 's avonds 9 uur welkom en de toegangsprijs bedroeg slechts 25 cent. Voor kinderen tot tien jaar moest 10 cent betaald worden, voor kinderen van elf tot veertien jaar 15 cent. Als bijzondere attractie waren levende apen, slangen, Mexicaanse waterhonden, sprekende papegaaien en lichtgevende vissen te zien.

Ga kijken, iedereen zegt: "Het is de moeite waard", aldus een advertentie in de Veluwsche Courant. Helaas was deze tentoonstelling voor mijn tijd anders had ik er misschien graag een kijkje genomen om deze bonte verzameling met eigen ogen te aanschouwen. Ook heb ik (tot op heden) geen mensen gesproken die mij over deze drijvende tentoonstelling hebben verteld. Dus moet ik het doen met het verslag van de journalist:

Men kan in vervoering geraken over de tropische vissen, waaronder de lichtgevende Neonvisjes. Een ander ogenblik waant men zich in het stenen tijdperk en begrijpt bijna niet, hoe men in die dagen zich heeft kunnen behelpen met zulke primitieve voorwerpen. Bij de verschillende walvisdelen is een wervel van 48 kilo. De Molukse tuin geeft een idee van het dierenleven op de bodem der Indische zeeën. Prachtig zijn de diverse koralen en pareloesters met parels erin. Ook de kleinste vogeltjes ter wereld, de Kolibri's zijn er, alsmede klipzwaluwen met hun eetbare nesten. Het spreekt vanzelf,

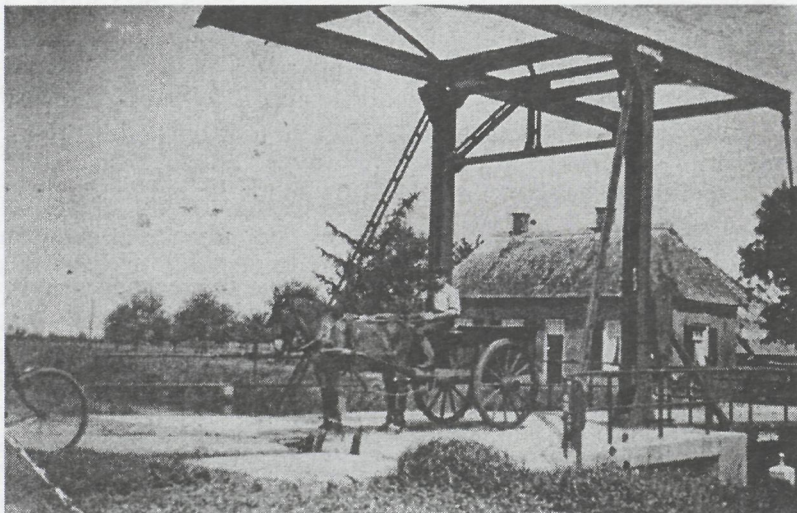
dat de apen belangstelling genieten evenals Reintje de Vos. In terraria krioelt het van reptielen. Langs de wanden en op tafels staat verder nog van alles opgesteld, teveel om te vermelden.

Het museumschip was op donderdag 4 september in Emst, bij de Schobbertsbrug, te bezichtigen. Verder op vrijdag 5 september bij de Zuukbrug en van zaterdag 6 t/m maandag 8 september bij de Horsterbrug te Epe-Oene.

Anno 2003 zou deze drijvende tentoonstelling zijn aantrekkingskracht hebben verloren, maar ruim 55 jaar geleden was dat wellicht anders. Misschien kreeg "Klein Artis" toen wel de aandacht die het (misschien) verdiende. Ik zou het graag nog eens willen horen.

Frans Schumacher

Bron: Veluwsche Courant van woensdag 3 september 1947

De Schobbertsbrug

Werkgroep stamboomonderzoek

Beginnerbijeenkomst

Op 23 juni kwamen de circa zeven 'beginners' van de nieuwe werkgroep bijeen. Het doel was begrippen in de genealogie onder de knie te krijgen en ervaringen uit te wisselen. Daarna werd door Wim van 't Einde een aantal bruikbare computerprogramma's getoond.

Coördinator

Wim van 't Einde heeft zich bereid verklaard het coördinatorschap van de werkgroep genealogie over te nemen van de voorzitter. Voor vragen over deelname aan de werkgroep en andere zaken met betrekking tot genealogie kunt u bij hem terecht.

Genealogische dag

Het duurt nog even maar op zaterdag 24 april 2004 organiseren wij samen met de Vereniging Veluwe Geslachten (VG) een genealogische dag. VG zal aanwezig zijn met een kraam vol boeken en genealogische bestanden. De dag is vooral bedoeld om (genealogische) gegevens met elkaar uit te wisselen en contacten te leggen. 's Middags wordt er een lezing gehouden over 'Lokaal bestuur en genealogisch onderzoek'. Plaats en tijd: Eper gemeentewoning, Stationsstraat 25, aanvang 10.00 uur. Leden van Ampt Epe en Veluwe geslachten kunnen kosteloos aan de dag deelnemen, anderen dienen een bijdrage van € 2,50 te betalen.

Cursus

Onder de mededelingen voor in het blad wordt een cursus stamboomonderzoek/genealogie gemeld. Voor de geïnteresseerden een aanrader!

Willem van Haersolthe tot Yrst, ambtsjonker van Epe (2)

In het vorige nummer kon u lezen hoe het 18^e eeuwse ambtsbestuur functioneerde en kwam de kwestie rond een schoolmeester voor Emst aan bod. Het vervolg gaat over 'openbare werken' en de 'medische zorg'.

Bruggen voor Epe

In 1750 verzochten de buurschappen van Zuuk en Westendorp vergoeding voor het herstel van een brug over de Grift. Deze zogenaamde *Heer-brugge* was voor 139 gulden opgeknapt en omdat dit niet alleen in hun belang was, maar ook voor de algehele gemeenschap, probeerde men de kosten te verhalen. Maar hadden de buurschappen niet overijld gehandeld en was het niet verstandig geweest eerst toestemming te vragen van de heren ambtsjonkers? Schijnbaar wilde men daar niet op wachten. Zo'n ambtelijke procedure duurt nu eenmaal lang en al die tijd moest je omrijden wegens een kapotte brug. Neen, gewoon repareren en de jonkers voor een voldongen feit stellen. Misschien wisten de burens via schout Brouwer al dat het wel goed af zou lopen met de onkostennota.

Een kwestie die meer stof deed opwaaien betrof de aanleg van een nieuwe brug bij *Den Esschert* een boerderij op de grens tussen Epe en Oene. In 1772 wilden de Zuukenaren een weg leggen door hun buurschap en daar hoorde een nieuwe brug bij over 'de Nieuwe Weetering bij het Esschers slop'. Zuuk beloofde bij goedkeuring van het plan de weg te onderhouden maar dan moest het Ambt de brug voor haar rekening nemen. Het plan viel in goede aarde, want via de nieuwe weg werd de afstand met Deventer aanzienlijk bekort en het wegennet beter ontsloten, zo redeneerden de jonkers.

Nog in het voorjaar werd het karwei geklaard en konden de inwoners de weg in gebruik nemen. Iedereen leek tevreden.

Maar dat waren de Oenenaren allerminst. Van Brouwer ontving Yrst een alarmerende brief. Gerrit van Dompsele, dijkschrijver van polderschap Veluwe, maakte ernstig bezwaar tegen de in zijn ogen krappe passagemogelijkheid voor koetsen. De draai vanaf de dijk de brug op verliep maar moeizaam. Maar wat erger was: de brug veroorzaakte stuwung in het water. Hierdoor kwam het bij hevige regenval tot overstromingen en daar had zijn woonplaats Oene last van.

In eerste instantie nam Yrst de klachten niet serieus. Hij zal wel vaker met de patriciër uit Oene te maken hebben gehad. Dompsele gooide het nu over een andere boeg en dreigde met de dijkgraaf. Yrst werd onzeker. Zijn aanvankelijk negeren van de klacht bleek geen oplossing te zijn. Haastig schreef hij de dijkgraaf, jonker Willem Hendrik Schimmelpenninck van der Oije - neef van niemand minder dan de landdrost - aan. Yrst probeerde de zaken vooral in een voor hem gunstig daglicht te stellen. Zo schreef hij er alle vertrouwen in te hebben dat de dijkgraaf tevreden zou zijn met het 'kunstwerk' en nodigde hem dan ook uit voor een bezoek.

Yrst besepte heel goed dat het oordeel van deze rijzende ster in het provinciaal bestuur van betekenis was. Maar er school een adertje onder het gras. De jonge Willem Hendrik was niet vergeten dat de verhoudingen tussen zijn familie en de Van Haersolthe's niet altijd even best waren geweest. Bovendien vonden de Schimmelpennincks Yrst een regelrechte zeurkous. Deze ontving dan ook een ijzig antwoord van de dijkgraaf waarin hem bout werd meegedeeld dat indien hij eventueel in de buurt kwam hij misschien de zaak in ogenschouw zou nemen. In plaats van hulp riep Yrst weerstand op bij de Schimmelpennincks. Gerrit van Dompsele trok dan ook aan het langste eind en voor Yrst zat er niets anders op dan verbeteringen bij de brug aan te laten brengen.

Een vroedvrouw voor het ambt

Met de medische zorg op het platteland was het niet al te best gesteld. De plaatselijke barbier was vaak tevens chirurgijn. Zijn kennis was beperkt en daarom was men aangewezen op de 'doctor' in de stad. Vroedvrouwen waren er nauwelijks. Meestal waren er al dan niet bekwame personen die de bevalling begeleidden. In de tweede helft van de 18^e eeuw probeerden de staten deze zorg te verbeteren en schreven voor dat alleen vakbekwame vrouwen als vroedvrouw mochten functioneren. Het gevolg was dat er schaarste op de arbeidsmarkt ontstond, want ieder schoutambt probeerde zo'n vrouw te vinden. Zo ook Epe.

In december 1764 had Yrst goed nieuws voor de Cannenburgh. Een kandidaat voor de functie van vroedvrouw had haar examen bij Dr. Feith met goed gevolg had afgelegd. De vacature leek opgevuld en daarmee konden de jonkers aan de eis van de Arnhemse bestuurders voldoen. Yrst was zich hier terdege van bewust en ging dan ook in hoogst eigen persoon bij het secretariaat van de staten een kopie van de 'instructies voor een vroedvrouw' ophalen. Verheugd schreef hij dat hij 'de regeltjes' mee gaf aan de vrouw in kwestie op haar reis naar Vaassen. Eind goed al goed want in december 1764 kon in het openbaar bekend gemaakt worden dat Adriana Grijphorst, gehuwd met (waarschijnlijk heelmeester) Isac de Bois, door de ambtsjonkers was aangesteld tot vroedvrouw. Bij het afkondigen werd onderstreept dat zij haar examen met goed gevolg had afgelegd, waarmee duidelijk werd gemaakt dat het niet om een kwakzalfster ging. De dame in kwestie kreeg een jaarlijkse gage van 25 gulden. Ook dat werd in het openbaar verkondigd. Wat beoogden de jonkers hiermee? Moest de bevolking soms duidelijk worden gemaakt dat overheidsgeld goed werd besteed? Hoe dan ook: de medische professie op het platteland werd ingezet.

Het Vaassens kwartiertje

Toen ik eens als jongen van de lagere school op zondag naar een voetbalwedstrijd van ons eerste elftal ging kijken, hoorde ik voor het eerst iemand iets zeggen over *het Voassens kwartiertje*. De betekenis van deze gevleugelde uitspraak werd mij al snel duidelijk gemaakt. In het laatste kwartier van de wedstrijd kwamen er vaak geheimzinnige krachten bij de spelers naar boven, zodat een eventuele achterstand of gelijke stand kon worden omgezet in een gelijkspel of overwinning. Maar misschien was het ook wel geen magie, maar gewoon de wilskracht van de spelers om in die laatste vijftien minuten met z'n allen te gaan voor een beter resultaat.

Jaren later werd mij nog een andere betekenis van *het Voassens kwartiertje* duidelijk. Vergaderingen en bijeenkomsten begonnen om verschillende redenen vaak wat later dan was afgesproken en niet zelden werd dan door de voorzitter gezegd dat het bekende Voassense kwartiertje ten einde was en dat er nu echt werd begonnen.

4e UITVOERING

**VAASSEN'S FANFARE-CORPS op Vrijdag 22
Nov. 1946 in de zaal van Café Vos.**

Plaatsbespreken voor donateurs op Maandag 18
Nov. 's avonds 7 uur na loting. Donateurskaart
meebrengen. Daarna plaatsbespreken voor zoo-
ver mogelijk voor niet donateurs.

**AANVANG 7.30 UUR PRECIES. ZAAL OPEN 7 UUR
ENTREE f 1.- INCLUSIEF BELASTING.**

In het Veluwsch Nieuws van zaterdag 15 maart 1947 kwam ik het volgende artikeltje tegen. De schrijver ervan heeft over dit Vaassens kwartiertje een wel heel duidelijke mening.

Aanvang precies

Uit Vaassen ontvingen wij onderstaande klacht over het veel te laat beginnen van uitvoeringen, vergaderingen e.d. Er wordt hier dus over een toestand in Vaassen gesproken, maar wij meenen, dat dit in de meeste plaatsen niet veel anders zal zijn.

Het komt den laatsten tijd herhaaldelijk voor, dat vereenigen, die vergaderingen of uitvoeringen houden, het in de advertentie of convocatie vermelde aanvangsuur schromelijk overschrijden.

Werd er nogal eens gesproken van het Vaassensche kwartiertje, thans zijn we reeds gevorderd tot een half uur. Dat iets dergelijks wel eens kan voorkomen om begrijpelijke redenen, leert de praktijk, doch zeer zelden. Het euvel is echter reeds zoover gevorderd, dat bij een veel te laten aanvang het onbeleeft en ongemanierde niet eens meer als zoodanig wordt aangevoeld.

Aan den op tijd aanwezigen wordt geen excuus gevraagd, noch geeft men zich de moeite een reden tot excuus te vermelden. Het wordt de hoogste tijd, dat alle vereenigen zich houden aan het vermelde aanvangsuur, waar zoo komisch het woordje "precies" bij prijkt.

Men store zich niet aan laatkomers, laat die rustig achter in de zaal wachten, totdat ze zich zonder het programma te storen, naar hun plaatsen kunnen begeven. In de steden laat men deze laatkomers buiten de zaal wachten.

Indien allen zich hieraan houden, zal dit misbruik spoedig tot het verleden behoren.

Boekbespreking¹

Eind 2002 is het rapport met vijftien kaarten "HISTORISCH GRONDGEBRUIK IN DE GEMEENTE EPE" uitgekomen.

Dit rapport heeft de Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken vervaardigd in opdracht van de provincie Gelderland. Deze opdracht werd gegeven op basis van één van de projecten uit het Provinciaal Beleidsplan Veluwe 2010. Het betreffend project was een onderdeel van een tijdelijk samenwerkingsverband met betrekking tot Natuurparken in Nederland, België, Wales, Hongarije en Roemenië en gefinancierd door de Europese Unie.

Het rapport gaat in op:
de vorming van de Veluwe als oorspronkelijk landschap en de archeologische betekenis van het "Eper" grondgebied met een beschrijving van het leven in die préhistorische periode.

Aan de hand van vondsten is het mogelijk gebleken vele elementen in kaart te brengen vooral van voor onze jaartelling. Het volgende betrouwbare kaartmateriaal stamt van begin 1800. De periode tussen de préhistorie en 1800 is overbrugd met een globale beschrijving in het rapport van: de Romeinse en Frankische tijd, de latere Middeleeuwen en de invloed van de rivier de IJssel en de ontwikkeling in de IJsselvallei.

Daarop volgt:
de geschiedenis van de sprengbeken en de watermolens, de ontwikkeling van de landbouw, de herbebossing, de ontwikkeling van de dorpen sinds 1800, het patroon van de voorzieningen voor openluchtrecreatie en toerisme, het voorkomen van grote zoogdieren en tot slot het verkeer en vervoer vanaf het stramien van onverharde wegen.

¹ De tekst is -met toestemming van de bekenstichting- integraal overgenomen uit hun orgaan *de Wijert*.

Als meer gedetailleerd voorbeeld van het grondgebruik is op basis van kadastrergegevens uit 1832 voor een proefgebied grenzend aan de gemeente Heerde een uitwerking gemaakt van het toenmalige landschap en wat daarvan nog over is. Het totale kaartmateriaal kan in sterke mate bijdragen aan een bewustwordingsproces over het verleden. Hierdoor kan het "lezen" van het landschap een heel andere dimensie krijgen. Het rapport sluit af met een aantal aanbevelingen voor beleidsmakers waaronder mogelijke vervolgvactiteiten.

Het rapport is in een beperkte oplage verschenen. Voor geïnteresseerden van vooral *Ampt Epe* is het mogelijk, zo lang de voorraad strekt, dit te koop bij Bruna Epe, Heerde of Vaassen. De kosten bedragen € 17,50. Ook is het mogelijk een bestelling te doen bij het secretariaat van de Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken, Kerkweg 10, 8193 KK Vorchten. e-mail: info@sprengenbeken.nl

Het ligt in de bedoeling om het grondgebruik van de gehele gemeente Epe op basis van de situatie 1832 in beeld te brengen door middel van het inkleuren van bestaande zwart/wit kaarten. **DAARTOE WORDEN VRIJWILLIGERS GEVRAAGD.** Wanneer hiervoor belangstelling ontstaat zal dit kunnen leiden tot een werkgroep landschap en cultuurhistorie. NB: U kunt zich hiervoor opgeven bij de voorzitter van *Ampt Epe*, tel. 662208 of e-mail: voorzitter@ampt-epe.nl.

Woordenboek van het dialect van Epe

Door A. van den Bremen-van Vemde en

L. van den Bremen

Met een inleiding van prof. Dr. H. Entjes

Ruim 200 pagina's verklaring van woorden uit het streekdialect.

Wellicht een mooi sinterklaas- of kerstkado?

Te verkrijgen bij D. te Riele, Dorpsstraat 12, Vaassen

Inhoudsopgave

Een terug- en vooruitblik	1
Mededelingen	3
Uitnodiging en agenda voor de jaarvergadering	5
Agenda	5
Verslag van de jaarvergadering 2002	6
Opening door de voorzitter Jan Kreffer	6
Verslag van 15-11-2001	6
Jaarverslag 2001-2002.....	6
Jaarverslag penningmeester.....	6
Benoeming nieuw kascommissielid:	6
Bestuursverkiezing	7
Voorzitterswisseling.....	7
Mededelingen	8
Rondvraag	8
Sluiting.....	8
Jaarverslag secretaris 2003	9
Herinneringen uit het verleden (2).....	11
Een nieuwe kerk voor Vaassen	13
De geschiedenis van een herenhuis in Epe.....	15
De drijvende tentoonstelling Klein Artis	23
Werkgroep stamboomonderzoek	25
Willem van Haersolthe tot Yrst, ambtsjonker van Epe (2).....	26
Bruggen voor Epe.....	26
Een vroedvrouw voor het ambt.....	28
Het Vaassens kwartiertje	29
Boekbespreking	31
Inhoudsopgave	33

